

ALIR anor

MEDLEMSBLAD FÖR FORSKARFÖRENINGEN ALIR, SÖDERHAMN MED OMNEJD.

Årgång 30, nummer: 3 september 2013

Bild från Söderhamns skärgård, Sionsviken på Grimsön, omkring 1920. Foto privat.

I detta nummer:

Information om Alir	2
Redaktörens spalt	2
Ledare.....	3
Artiklar	
Hur säkrar Du din forskning? av Krister Rundqvist...	4
Att föra kunskap vidare av Lars-Olof Eklund.....	5
Gamla tidningsklipp av Lilian Hansen.....	6
Medlemsinformation	8
Höstens program	8

Alir Anor nummer 3 september 2013

Ansvarig utgivare: Krister Rundqvist.
Kontaktuppgifter nedan.

Om ALIR

Forskarföreningen ALIR, lokalförening för släkt-, person- och bygdeforskning, bildades i mars 1977. Föreningens namn är taget efter folklandsnamnet Alir, en medeltida beteckning för området kring Ljusnans dalgång i södra Hälsingland.

Föreningen har som sitt främsta intresseområde socknarna Söderala, Mo, Norrala, Trönö, Skog och Söderhamns stad med närområden. Föreningen är medlem i Sveriges Släktforskarförbund.

Medlemsbladet ALIR anor utkommer 4 gånger per år, den 25:e i månaderna mars, juni, september, december.

Manusstopp är den 25:e månaden före utgivning. Artiklar i denna publikation får, med angivande av källa, kopieras eller på annat sätt återges.

Styrelse 2013

Ordf: Vakant

- Kontaktperson: Krister Rundqvist.
Tel. 0270-42 47 01
E-post: krrun@live.se
- Sekr: Rigmor Strandberg.
Tel. 073-153 60 36
Epost: riggan.strandberg@soderhamn.com
- Kassör: Ann-Catrine Lundström.
Tel. 0270-122 32, 070-647 98 79
E-post: anci.lundstrom@telia.com

Ledamöter

- Lilian Hansén
Tel. 0270-696 16
E-post: lilian.hansen@soderhamn.com
- Rutger Brodd
Tel. 0270-123 93,
E-post: rutger.brodd@telia.com

Ersättare

- Dennis Westlund.
Tel. 0270-323 54, 070-327 62 33
E-post: dennis.westlund@soderhamn.com
- Tore Haglund
E-post: tore.haglund@soderhamn.com

- **Medlemsansvarig:**
Ann-Catrine Lundström

- **Kursansvarig:**
Anna Persson Tel. 0270-28 46 42

Redaktion

- Redaktör: Lars-Olof Eklund, Sven Jonsons gata 3
302 27 Halmstad. Tel. 035-21 07 61
E-post: lo.eklund@telia.com
- Red-medlem: Karl Erik Laurin.
Tel. 0270-42 02 13, 070-394 60 91

Du kan bli medlem i Alir genom att sätta in 120 kr på Plusgiro 913009-7.
Föreningens hemsida: www.alir.se

En vädjan från styrelsen och redaktionen

Skicka gärna in artiklar, antavlor, tips och idéer till redaktören via e-post eller vanlig post. Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera insänt material i signerade artiklar.

Redaktörens spalt

Sommartider är uppenbarligen inte släktforskartider, vilket det magra materialet till detta nummer är ett bevis för.

Det är bara att hoppas på en vändning till årets sista nummer.

”Ledamoten” verkar ha varit aktiv och det är bara att hålla med honom. Själv använder jag numera Arkiv Digital för att förutom det digra innehållet så är läsbarheten mycket bra. Jag har till och med lyckats tolka gammal text när den oftast blir tydligare i AD. Sedan finns det ju alltid källmaterial som är under all kritik. Jag har gått igenom Hovförsamlingen i Stockholm i slutet av 1700-talet och det är en prövning vad gäller tydlighet och ordning i grundmaterialet.

Kristers artikel om vikten av att ha ordentligt med kopior på sitt material är något som jag hoppas alla är medvetna om.

Själv fängslades jag av en artikel i Diskulogen, föreningen DIS tidning. Vikten av att skriva för kommande släktled. Hur mycket har inte varje släktforskare upplevt som inte var känt, eller talades om, under den egna uppväxten.

Vad som verkligen behövs i Anorna är bilder. Jag har letat bland mina egna gamla bilder och det fortsätter jag med i detta nummer. Jag vill gärna ha bilder från Alirs aktiviteter och det finns säkert många som har egna bilder. DIBIS är ju en källa, men det fordras tillstånd för att publicera det som finns där.

Bilderna i detta nummer har skärgårdstema.

Lars-Olof Eklund

Ledare

Några ord från Ledamoten

Välkomna tillbaka efter en härlig sommar. Hoppas att ni har kunnat njuta av sol, bad och haft möjlighet att kanske resa och besöka ställen och platser där era anor har vistats.

För min egen del har sommaren varit trevlig, bl.a. har jag lyckats få kontakt med släktingar både här och där. Trevligast är dock en kontakt med sysslingar som finns i Oregon, USA. Utöver detta så har jag varit till Los, och nu väntar en tur till Sunne och kolla in några av bruken, där anorna har slitit i sitt anletes svett, bl.a. som smeder och kolare.

Som ni ser av programmet så har vi några saker på gång, hoppas att dom skall falla er i smaken. Vi som är i styrelsen försöker att göra vårt bästa för att kunna föra verksamheten framåt, men vi skulle gärna också vilja höra vad ni som medlemmar vill. Föreningen har över 200 medlemmar så det skulle vara trevligt om ni hör av er till någon i styrelsen och framför era önskemål om vad ni skulle vilja att vi gör för er.

Vi har ju lite olika syn på forskningen, en del forskar efter sina anor, en del ägnar sig åt bygdeforskning, andra har inriktning mot soldater, smeder eller kanske rent av om företagandet i bygden. Så hör gärna av er med era åsikter om hur/vad ni vill att vi ska göra.

Jag upplever att både SVAR och AD (Arkiv Digital) har mycket mer än kyrkböcker och domböcker att erbjuda, så jag skulle vilja lära mig mer om vad som finns hos dessa leverantörer av tjänster. Finns det någon i föreningen som kanske kan lära oss om att tolka gammal text?

Så tveka inte; Hör av dig om det är något vi bör ta upp.

Varma hösthälsningar
Kristen Rundqvist

Artiklar

Hur säkrar Du din forskning?

Krister Rundqvist

Har du säkrat din forskning i händelse av datorhaveri?

Har du någon gång funderat över hur säker och tillförlitlig din forskning är?

Om du inte har gjort det så kommer här några råd om hur du kan göra.

Säkra din databas!

Som du säkert vet så händer det att datorn lägger av nån gång, det kan bero på olika saker; hårddiskhaveri, fläkthaveri mm. Säkring av din forskning som ligger på datorn sker enklast genom att du tar backup av din databas med jämna mellanrum. Självtar jag backup var 14:e dag. Backupen lägger jag på ett s.k. USB-minne. Jag gör så att jag tar och öppnar utforskaren letar upp min sparade fil och kopierar den till mitt USB-minne. Försök hitta en modell som passar dig **när** du ska ta backup för det är inte frågan om du ska ta backup utan frågan är bara när. Betänk att all forskning som är gjord sedan senaste backup är bortkastad och bara att börja om från den senaste backupen, och har du inte tagit någon backup så är det bara att börja om från början. Man kan även ta backup genom att skapa en ged.com fil. Ged.com är ett filformat som de flesta släktforskningsprogram av att hantera, används för export och import av filer mellan olika släktforskningsprogram.

Planlägg hur du skall ha det med din backup!

Kvalitetssäkra ditt innehåll!

Att kvalitetssäkra ditt innehåll i databasen är ingen enkel affär, men närapå ett krav om du skall dela med dig av din forskning till andra. Du bör därför se till att vara så noggrann som det bara går, att man råkar ut för felaktigheter

kan bero på en mängd saker, man kan som jag ha ”feta” fingrar så att man ”råkar” träffa fel tangenter, läs/tolkningsfel förekommer också, gammal text kan ibland vara svår att tyda samt att vissa socknar har skadade böcker av olika skäl. Så ibland är man tvungen att använda sig av flera källor och jämföra datat man får fram. Självtar jag råkat ut för att personen fått ändrade födelsedata 4 gånger mellan födsel och död, så det gäller att vara vaken och alert när man jobbar med detta.

Källhänvisning

En viktig sak för att kvalitetssäkra ditt arbete är att ange var du har hittat din information, s.k. källangivelse. Källangivelse är viktigt för att du eller andra skall kunna återfinna var någonstans du har fått dina uppgifter ifrån. Jag har råkat ut för att det finns personer som inte är så ”noggranna” och det är i princip omöjligt att följa deras forskning. En riktigt rolig grej är att jag en gång fick en fil från en person som hade personer med i sin forskning som var födda f.Kr., men eftersom det saknades källhänvisningar så var det bara att lämna därhän.

Rimlighetskontroll

Rimlighetskontroll är också viktig att göra så att man undviker uppebara oriktigheter, t.ex. att barn föds med 7 månaders mellanrum eller att modern är avliden när barnet föds. Jag som använder programmet Min Släkt från Dannebergs data har en funktion där man utför dessa rimlighetskontroller. Den innehåller följande kontroller:

Ålderskontroller

Högsta levnadsålder

Ålder vid giftemål lägsta/högsta

Ålder vid barnafödande lägsta/högsta

Kortaste tid mellan barnafödslar

Fler kontroller

Rimliga datum som t.ex. att månaden inte överstiger 12, samt att dagsdatum inte överstiger antalet dagar för månaden
Att datum överensstämmer med den svenska kalendern

Att det inte finns någon händelse före födsel
Att bara begravning, bouppteckning och testamente får förekomma efter döden
Att födelse inte kan inträffa efter föräldrars död

Att inte incest förekommer
Att relation till andra i arkivet förekommer
Att man inte är anfader till sig själv

Dubletter

Min Släkt har en inbyggd kontroll av dubletter, finns under fliken Rapport. Jag kommer ihåg första gången när jag kollade om jag hade dubletter i min databas, stort fiasko, hittade 130 dubletter! En smärre chock. Det är vanligt att man råkar ut för dubletter om man "vänder" på sin forskning och forskar framåt på anors syskon från 1800 och framåt så blir det alltid nåt korsgifte och så är dubletteriet igång. En annan grej som kan orsaka dubletter är att man importerar en gedcom fil.

Att åtgärda dubletter är ganska enkelt i Min Släkt. Man öppnar sitt arkiv 2 ggr och då är det ena arkivet skrivskyddat och man kan då

jämföra filerna. Ett observandum är att börja med att se till att koppla ihop "rätt" makar. När detta är gjort så jämför man familjerna och raderar i den familj som har minst data. Men man måste börja med att radera från den yngsta familjemedlemmen och sedan gå bakåt barn för barn, generation för generation. Det tar lite tid men man känner sig nöjd när man är klar.

Jag har också haft möjligheten att prova ett program som heter Dubbelgångare 2012. Det har fler funktioner än den inbyggda dubblettkontrollen som finns i Min Släkt. Bl.a. så finns det funktioner för att söka reda på "felkönade" personer, felstavade namn mm. Mer information finns på www.hort.se under dubletter. Upphovsmannen meddelar att program och manual är helt gratis, men han vill veta vilka som har installerat och vill ha en rapport om storlek på databas, antal funna kandidater i dubblettlistan. Men också synpunkter i allmänhet.

Har du utfört allt detta så har du gjort allt som står i din makt för att din databas skall vara av så god kvalitet som möjligt samt att du kan återskapa din forskning i händelse av ett datorhaveri.

Att föra kunskap vidare

Lars-Olof Eklund

När jag själv växte upp och bodde hemma på 40- och början av 50-talet talades det väldigt litet om vilka de förfäder jag har haft som finns bortom mina mor- och farföräldrar. Av de levande släktingarna visste jag också väldigt litet förutom ett fåtal som man hade nära kontakt med.

I början av min släktforskning fick jag många överraskningar av skilda slag. Det gällde främst utomäktenskapliga barn, men även flera intressanta historier. Jag hade turen att ha en faster som blev en bit över 90 år och med min kunskap om släkten kunde jag vid samtal med henne dra en hel del slutsatser om personer hon kom ihåg från sin barndom. En handlade om de dåliga tiderna under

första världskriget. "En gammal tant kom ibland med smör hem till oss. Mamma bjöd på mat och dom talades vid en stund, men jag kommer inte ihåg vad hon hette".

Förmodligen var det en moster till min farmor, men jag kan ju inte säga något säkert. I senaste numret av Diskulogen finns en intressant artikel om hur vi som är aktiva med släktforskning idag skall råda bot på sådana informationsluckor i framtiden. Vi skall skriva vår egen släkthistoria! Vi skall således inte bara anstränga oss till bristningsgränsen med att registrera personer i våra släktdatabaser och lägga till källhänvisningar och eventuellt några biografiska data. Din egen levnad är av stort

intresse för kommande släktled.

Artikeln visar på händelser, släktförhållanden och annat som vi som nu håller på med släktforskning aldrig har hört talas om. Jag vill påminna om det som Krister tar upp i sin artikel ovan och det är vikten av källkritik. Man måste gå tillbaka till den ursprungliga källan. I mitt arkiv har jag en adoptionshandling där en kyrkoherde intygar att barnets fader är okänd. Så är inte fallet, utan i födelseboken för kyrkoherdens egen församling står klart och tydligt vem fadern är.

När man skriver sin egen släkthistoria så kan den bli ganska omfattande. Tänk därför igenom dispositionen. Några tips i artikeln i Diskulogen är att använda ett språk som alla

kan förstå. Blanda detaljerade avsnitt med övergripande sammanfattningar. Glöm inte att intervjua gamla släktingar och andra äldre personer. Jag talade med en släktforskarkollega häromdagen, som tycker att det är viktigt att det som berättas om den egna släkten ställs i relation till det övergripande historiska skeendet såsom viktigare händelser i vårt eget land och i Världen i stort. Detta för att läsaren skall förstå varför det som berättas om är som det är. I den nämnda artikeln finns ännu ett bra tips: är det svårt att komma igång skriv om det du känner för och lägg senare in det i berättelsen. Inledningar är ofta sådant som man skriver sist. Artikeln finns i Diskulogen nr 101, 2013-07.

År 2000 utkom boken Prästgrundet som togs fram av en studiegrupp. Där finns en bild av fiskaren Albert Röstlund och hans familj. Denna bild är tagen från samma håll några år senare. Barnen framför dörren är födda 1911 respektive 1910.

Gamla tidningsklipp

Lilian Hansen har fortsatt att bläddra genom tidningslägg på biblioteket

Samma öde

Skolläraren: Tänk, att din pojke ska vara så fruktansvärt dum Anders! Annat är det med min lille Karl, det är en riktigt präktig pojke, begåvad och snäll på alla vis.

Torpar Anders: Ja då ä konstigt att vi ha lika öde mä våra pöjkar.

Skolläraren: Vad menar du?

Torpar Anders: Jo, dom tycks vansläktas bägge två.

Söderhamns Tidning 1913

Han kände igen sig

Baron X. en öfversittare af värsta sorten, infinner sig hos en konstnär med anhållan om att få sitt porträtt målat. Konstnären utför uppdraget, men X. påstår att porträttet ej det minsta liknar honom och nekar till att betala detsamma.

-Nå godt, säger konstnären slutligen, om porträttet inte alls liknar er, kan jag ej naturligtvis inte vänta att få betalt för det. Sedan X. aflägsnat sig, tar konstnären porträttet och målar dit ett par väldiga åsneöron, hvarefter han låter utställa bilden. Det dröjer inte länge förrän X. kommer upp till konstnären och låter sin vredes åskor ljunga, för att slutligen bekväma sig att betala

porträttet och det till tredubbelt pris.

Jag visste väl jag, säger konstnären, när transaktionen var öfverstökad, att baronen skulle känna igen sig, sedan jag målat dit åsneöronen.

Söderhamns Tidning 20 augusti 1913

En riktig skepparhistoria

Gamle skeppare Storm Berättar:

En gång när jag var ombord på en hvalfångare uppe i ishavet, tappade jag min klocka i sjön, som den hade tillhört min far, satte jag stort värde på den och ville ogärna mista den, hvarför jag hoppade i och dök och lyckades verkligen också få tag i klockan. Men när jag skulle upp igen, hade isen drifvit ihop, så att jag absolut inte kunde komma igenom den, och att simma tills jag hittade på något håll var omöjligt. Men jag har alltid haft sinnesnärvaro, och den svek mig heller inte nu. Jag skrek åt kamraterna allt hvad jag orkade, att de skulle kasta ned en såg åt mig, och det gjorde de. Och sen sågade jag mig genom isen och kom välbehållen upp, om jag undantager att jag fick lite sågspån i ögonen.

Söderhamns Tidning den 28/8 1913

Sionsviken i slutet av 1930-talet. Kvinnan som ror är densamma som på föregående bild stående vid grindstolpen. Privat foto.

B-FÖRENINGSBREV

Forskarföreningen Alir
Söderhamns stadsbibliotek
Box 203
826 25 Söderhamn

Medlemsinformation

Höstens program

VISSA ÄNDRINGAR I PROGRAMMET HAR SKETT SEDAN FÖRRA NUMRET AV ANORNA

Plats: Stadsbibliotekets forskaravdelning om inget annat anges

17 september	Tisdagsträff dagtid	10 – 13	Med släktforskarhjälp
26 september	Information om släktforsknings- programmet Min Släkt Konferensrummet	17 – 19	Krister Rundqvist Göran Ohlsson
1 oktober	Tisdagsträff dagtid	10 – 13	Med släktforskarhjälp
15 oktober	Tisdagsträff dagtid	10 – 13	Med släktforskarhjälp
17 oktober	Gevärsfaktoriet i Söderhamn Konferensrummet	17-19	Bert Wahlbeck berättar
29 oktober	Tisdagsträff dagtid	10 – 13	Med släktforskarhjälp
12 november	Tisdagsträff dagtid	10 – 13	Med släktforskarhjälp
26 november	Tisdagsträff dagtid	10 – 13	Med släktforskarhjälp
7 december	Grötfest	13 – 15	Bygdegården Vargen

OBS!

Alirfunktionärerna behöver en hjälpande hand till grötfesten i december.

Ring Anita Norman Tel: 0270-31281.